

URANOS-KÉK

fehérnemű mosáshoz a legjobb kékítőszert. Törvényileg védve! Mosó-intézetekben és háztartásban a legkedveltebb kékítő. Olcsó és felmulthatlan. 1 kis üveg 24 fillér, tiszteri mosáshoz elegendő! 1 nagy üveg 1.60 korona. 1/2 üveg 1 korona. Mindenütt kapható. Utánzatoktól óvakodjunk. Kizárólagos gyártói: **Hochsinger Testvérek vegyészeti gyára,** Budapest, VI., Rózsá-utca 85. sz.

BUDAPESTI GYÁRAK ÉS CZÉGEK.

Kristály üvegekészletek és dísz tárgyak

kaphatók

9811

ELSŐ MAGYAR ÜVEGGYÁR R.-T.

BUDAPEST.

V. ker., Fürdő-utca és Ferencz József-tér sarkán,
(Diana fürdőház.)

KNUTH KÁROLY

mérnök és gyáros.

9692

Cs. és kir. fensége József főherczeg udv. szállítója.

Gyár és iroda:

Budapest, VII. ker., Garay-utca 10.

Központi víz-, lég- és gőzfűtések, légszusz- és vízvezetékek,
csatornázások, szellőztetések, szivattyúk, vízerőművi emelő-
gépek stb.

Tervek, költségvetések, földmélai előirányzatok gyorsan készíttetnek.

KIRNER JÓZSEF

cs. és kir. udv. puskaműves, az olasz királyi őfelségének udvari szállítója,

BUDAPESTEN, raktára: IV., Bécsi-utca 2., gyára: Rózsá-utca 7.

Dúsan ellátott raktár legújabb szerkezetű kettős vadász-fegyverekből,
golyófegyverek, amerikai Winchester serthes ismétlő fegyverek, forgópisztolyok,
szalonfegyverek és pisztolyok, töltények és vadász-szerekből, melyek
jóságáért kezkesedik. (Alapított 1808. évben.)

WACHTL ES TARSA

fényképezési cikkek raktára

9663

BUDAPEST, IV., Eskü-út 6 (Klotild főh. palota).

Telefon. — Arjegyzék ingyen és bérmentve.

Dr. Lengiel Frigyes

nyírfabalzsama

foliámulhatlan jó hatással bír az arcz-
bőr szépitésére. Ezen balzsam éjjelen át majd-
nem észrevételül választja le a pikkelyeket,
mialatt a bőr megszabadul a legtöbb tisztát-
lanságtól, mint mindennemű foltoktól,
bőrkáktól, szepitől, orrvörös-
ségtől stb. A bőr simává, puhavá válik és
felület gyors helyreállítására nézve, különösen pedig himlők után.

Egy korsó ára 3 korona.

9814

Dr. Lengiel benzoé-szappana

a legenyébb és leghasznosabb bőrpólo szer. Egy darab ára

1 korona 20 fillér.

Raktáron az összes nagyobb gyógyszerárakban.

Főraktár Magyarország részére

Török József gyógyszerárak,

Budapest, Király-u. 12 és Andrássy-ut 29.

Császárfürdő

BUDAPESTEN 9843

téli és nyári gyógyhely.

Elsőrangú E kénesvízi gyógy-
fürdő, páratlan gőzfürdővel és
legmodernebb iszapfürdőkkel
pompás ásványvíz uszodák-
kal, hő- és kádfürdőkkel.
Prospektus ingyen bérmentve.

Használjon Kerpel-féle

Kézfinomító

9680

folyadékot, mely a kezet 3 nap alatt bár-
sony simává és hófehérré teszi. Egy üveg
90 fillér. Kerpel gyógyárak, Budapest, V.,
Lipót-körút 28. 4 üveg rendelésnél franco.

Szt ANNA

törv. védett szabadalm. tiszta malátából előállított malátá-
készítmények a legjobbak, kitünően beváltak, első
orvosi szaktekintélyek által elismertek, huzamo-
sabb állandó használat mellett páratlan hatásnak.

Szt ANNA MALATAKESERŐ
mindennapi fogyasztásnál, 1-2 pohárral étkezés előtt, kelle-
mes és páratlan hatású gyomororvosi és ágygyógyászati;
tiszta malátából készült festetlen ital, az egészségesek ér-
sítő, a betegek gyógyító itala. Gyomor- és bélbajok-
nak nélkülözhetetlen. 1 eredeti palack 2-30 korona.

Szt ANNA MALATALIKOR
az összes bel és külföldi likörök királya, tiszta malátából
készült, festetlen, üdítő, egészséges, kellemes diétetikus ital.
Gyermekeknek is adható. erősít, üdít, köhögéskor hurutos,
bántalmaknál kitünően enyhít. 1 eredeti palack 2-30 kor.

Szt ANNA MALATACACÉS
minden egyéb liszt hozzáadása nélkül, tiszta malátából ke-
szült legjobb tea, és tápsütemény egészségeseknek, bete-
geknek, felnőtteknek és gyermekeknek. Egy nagy doboz 2 ko-
rona, kis doboz 50 fillér. — Számos orvosi elismervény.

Kapható minden nagyobb fűszer- és csomagolókereskedésben. Főraktár gyógy-
szeresek és drogueriák részére: **Nádor-gyógyszertár váci-körút 17.** Oda, ahol
még nem kapható, bérmentve utánvétellel küldi a nevezett gyógyszerárak és a

Szt Anna Malatakesztmény-Vállalat Kis-Velenczén.

Viszontelárusítók szíveskedjenek közvetlenül ide fordulni. 9851

ESZMÉNYI KEBEL

érhető el a **Pilules orientales** által, Ratié
gyógyszertárból Párisban, Passage Verdeau
5, az egyedüli szer, mely két hónap alatt
és a nélkül, hogy az egészségnak ártana, az
eszményi kebel fejlődését, valamint a ke-
bel időmáinak szilárdságát biztosítja.
Egy üveg ára használati utasítással együtt
3 forint. Raktár: Török József, Budapest,
Király-utca 12. sz. 9619

Hirdetések felvételnek
a kiadóhivatalban

Budapest, IV., Egyetem-
utca 4.

Maschinenbau. Elektrotechnik.
Städtisches bel
Technikum Limbach csomagt
Hochbau.
Modernes Laboratorium. Progr. frei.

Tiszteletteljes kérelem:

A bevásárlásnál ne kárjon egyszerűen
„malátát, kávét”, hanem mindig határ-
kötőn — Kathreiner-féle — Kneipp-
malátát kávét, s azt csakis az itt ábrá-
zolt eredeti csomagokban fogadja el!

VASÁRNAPI UJSÁG

15. SZ. 1903. (50. ÉVFOLYAM.)

SZERKESZTŐ

FŐMUNKATÁRS

NAGY MIKLÓS.

MIKSZÁTH KÁLMÁN.

BUDAPEST, ÁPRILIS 12.

Előfizetési feltételek: **VASÁRNAPI UJSÁG** és **POLITIKAI UJDONSÁGOK** (a Világkrónikával) együtt: egész évre 24 korona, fél évre 12. Csupán a **VASÁRNAPI UJSÁG** egész évre 16 korona, fél évre 8. A **POLITIKAI UJDONSÁGOK** (a Világkrónikával) egész évre 10 korona, fél évre 5. Külföldi előfizetésekre a postailag meghatározott viteldi is csatolandó.

„Üdvözlégy Mária, Magyarország védasszonya.”

ROSKOVICS IGNÁCZ FALFESTMÉNYE A KECSKEMÉTI RÓM. KATH. NAGYTEMPLOMBAN

KIRÁLYNŐ-GRÊME

ÉS POUDEK.

LEGJOBB ARCZSZÉPÍTŐ A VILÁGON.

Ára 1 korona 40 fillér.

Kapható **TEMESVÁRY J.** gyógyszerésznél Zomborés **TÖRÖK J.** Budapest, Király-utca 12.

„Miatyánk, Isten!”

ROSKOVICS IGNÁCZ FALFESTMÉNYEI A KECSKEMÉTI NAGYTEMPLOMBAN.

Az újabb időkben nagyon megváltozott Kecskemét város képe. Egykor a Szaharára emlékeztető piaczának keramit kövezetén villamos lámpák sorakoznak, környékén pedig remek új városház, gyönyörű színház és sok más szép épület emelkedik. Öreg nagytemplomának belseje is fénylő pompájú lett most. Műmárvány, festés és aranyozás teszi ékessé a szentélyt és a főhajót. De a mi fő és nagybecsű a templomban, az Roskovics Ignác festőművésznünk falfestményeinek gazdag sora.

A kecskeméti római katolikus hitközség bizalommal adta át Roskovicsnak a nagytemplomot, fesse ki tetszése szerint. És Roskovics kitűnően oldotta meg feladatát.

A mint a templomba lépünk, rögtön szemünkbe tűnik a főoltár fölött a felhőkön trónoló áldó Uristen hatalmas fenségű alakja; s komoly jóságos arca azonnal eszünkbe juttatja: „Miatyánk Isten.” A szentély boltozatán van aransugarak közt a Szentlélek fehér galamb képében, továbbá az „Oltári szentség” és „Tömjén-hódotat” című angyalcsoport.

A templom főhajójának kupolaszerű boltozatán tizenhárom méter átmérőjű óriási kép van: Üdvözlégy Mária Magyarország védasszonya. Nappali fényű tiszta kék égben, felhő magaslaton, angyalok között áll Mária, szende alázatossággal meghajolva előre tartja fiát, a gyermek Jézust. Mária lábaihoz Szent Erzsébet rózsát, Szent Margit liliomot tesz, ezek a virágok zöld leveleikkel országunk színeiben pompáznak. Mária és Jézus előtt térdel Szent István s koronáját nyújtva feléjük. Mellette térdel fia, Szent Imre és Szent László királyunk bárdal a kezében, hátrább boldog Gizella első királynénk és Szent Adalbert püspök, hittérítőink egyike. A magyar szentek e főcsoportja alatt keresztelő medénze van viruló rózsákkal, az élő és virágzó keresztény hit jeléül.

A folytatódó csoportot boldog Öszéb nyitja meg, a ki Szent Pál erekléjét tartja. Ott térdelnek boldog Ágnes, boldog Ilona, Szent Kinga és boldog Gertrud egymás mellett sorakozva. Egy másik csoport élén áll kettős keresztrel boldog Asztrik érsek, mellette térdel evangéliummal a kezében Szent Gellért vértanu püspök, Szent Mór, a benczés pécsi püspök és János hitvalló. A másik oldalon térdel a nagytudományú boldog Pál. Ezek után Kapisztrán

János alakja tűnik föl, a mint kezében a Mária-zászlóval harcra lelkesít. Előtte Kecskemét város hajdani földesura, a törökverő Hunyadi János, harcosai szímerét és buzogányát tartó apródai közt, míg a háttérben II. Endre alakja látható, a keresztések lándzsáitól környezve. Ez utolsó csoport alatt diadaljelvényekül török zászlók és fegyverek hevernek.

A kupola legfelső részén az Árpádok czimerét tartó angyalok lebegnek. Mária alakja alatt két angyal Magyarország czimerét tartja. Az egyik a czimert Szent István kardjával őrzi, míg a másik a szent koronát tartja a czimer fölött. Két kisebb angyal a fejedelmi buzogányt és az ország almáját őrzi. Dús cserlombok fejezik be a nappali fényben festett, üde, színes képet.

A templom főhajójának középső boltozatán van a kecskeméti házi képe: „Szent Miklós püspök, Kecskemét védőszentje megáldja a város régi pásztor és földművelő népét.” Esti harangszóra munka után összegyűl a földművelő nép és egy öreg pásztor bojtárai között állva, szép fehér kecskét nyújt föl Szent Miklósnak, a ki megáldja az ajátoskodó népet. Hátról egy nő kaszárt tartó férjével, az előtérben egy házaspár áhitattal nézi a jelenetet. Szent Miklós előtti egy angyal tartja a város kecskés czimerét. Roskovics e festményen Kecskemét népének legszebb magyar típusait örökítette meg.

A következő kép a menyegyzeten: „Hold-

A Szentlélek.

ROSKOVICS IGNÁCZ FALFESTMÉNYEI A KECSKEMÉTI RÓMAI KATHOLIKUS NAGYTEMPLOMBAN.

világos éjszaka a nagytemplom tornya körül. A torony körül éneklő angyali kar csoportosul. Főnt kivont karddal és paizsszal védelmezi az anyaszentegyházat Mihály arkangyal, mellette társa, Gábor liliomot tart, míg lent egy angyal trombitaszóval hívja a többieket.

A templom szentélyét a hajótól elválasztó oldalfalon látható Szent Péter és Pál alakja; az előbbi kulccsal, ez utóbbi karddal a kezében.

A képek hozzásimulnak a templom barokk stílusához, de azért híven tükröződik bennük Roskovics művészi egyénisége és jellemző ereje. Festési pompájuk pedig meglepi és elragadja a nézőt. A nap szakainak minden hangulata, a reggel, a napfényes dél, az esti szürkület és a holdvilágos éjszaka minden árnyalata megkapóan hű és jellegzetes. Az egyes alakok a színes űrben mintegy megelevenedve élni látszanak.

Roskovics rendkívüli munkát végzett e festmények elkészítésével, melyek bár alulról nézve életnagyságúnak látszanak, a valóságban, ott fenn, óriásiak. Így az atyaisten feje magában százhusz centiméter hosszúságú.

E festmények megtekintése végett a télen Kecskeméten járt Lotz Károly, a nagy mester, a ki a jubileuma alkalmából alapított Lotzdíjat, mely évente a legművészebb falképnek jut, — Roskovicsnak ítélte oda. A kecskeméti elragadtatásuknak köszönő levélben adtak kifejezést a művész iránt, írván levelükben a többek közt a következőket: „Büszkék vagyunk a művészi képekre, melyek főtemplomunk belső legfőbb díszét képezik.” Roskovics erre így felelt: „Nagy örömmre van, hogy Kecskemét derék magyar népe megért engem: mert kell, hogy Isten imádása és a hazaszeretet egy szívből fakadjon, egy oltáron, együtt ápoltsassék.”

Ez a pár szó világosan megérteti velünk, hogy mi vezette Roskovicsot művészi munkájában. Gróf Csáky Károly váci püspök május 3-án nagy ünnepségek között szenteli föl a templomot, mely nemcsak Kecskemétnek, hanem a magyar művészetnek is egyik büszkesége.

Dr. Kovács Dénes.

HUSVÉTKOR.

Örökkévalóság
Édes gondolatja,
Szállj át a világon
Egy-egy pillanatra!
Vigasztald a sirót,
Emeld föl az árvát,
Sáppasz el az álnok,
Az elbizakodott
Emberek orcáját!

Örökkévalóság
Ragyogó reménye,
Állj meg a mi csüggedt
Szívünk közepébe.
Szomorú, könny-ejtő
Arcunkat emeld fel,
Bátoríts bennünket
E földi időn túl,
Egy szebb kikelettel!

Örökkévalóság
Áldott hitvilága,
Légy velünk az élet
Száz zivatarába!...
Maradj, mint tanulság
Az ember-szívekben:
Hogy nem lakik Isten,
Csak az igazságban,
Csak a szeretetben!

Örökkévalóság
Édes gondolatja:
Szállj át a világon
Egy-egy pillanatra;
Vigasztald a sirót,
Emeld föl az árvát,
Sáppasz el az álnok,
Az elbizakodott
Emberek orcáját!

Szabolcska Mihály.

RÁKÓCZI HALÁLA.

1735. Nagypéntek.

Mármora partján, Rodostó felett
Illatos szárnnyon leng a kikelet,
Bimbóbontó nap sugara ragyog,
Az ég s a föld ujjongó vigalomban!
... S könyhullajtó keserű siralomban
Búsonganak a szegény magyarok,
A szegény magyarok.

A bujdosók... nevük is is bús, borús...
Mind hős dalja, mind cserfa-koszorús,
Magyar szabadság vitéze vala!
S kinek bátran néztek mindig szemébe:
Ejti most őket néma döbbenésbe
Az enyészet, a halál angyala,
A halál angyala.

Halkan járnak, hogy zajt ne verjenek,
Mint hervadt tájon sápadt levelek.
Ujjonghat már nekik a víg tavasz!
Ők bús avarban, síró őszben járnak,
Útjukon tárgyal... romok... sírok... árnyak...
Lelkükre sötét gyász-felhő havaz,
Hajh, gyász-felhő havaz!

*

Gyűlnek, gyülekeznek a szomorú házbán,
Ott fekszik Rákóczi nagy, halálos lábán.
Egyszerű faágyát néma körülállják
S hűlő ajakának búsító beszédét
— Lelke szentigéit —
Mint papét a hívők, áhitattal várják.

Föltekint a beteg. Bágyadt szemepárja
Szélid szeretettel híveit bejárja;
Majd kipirul arca, szemében tűz gyúlad.
S míg végsőt lobban a hűnyő élet-fáklya,
Föllobogó lángja
Bevilágítja a jövődőt s a múltat.

„Magyarok Istene! — tör fohásza égre —
Te küldél el engem. Te tudod, mi végre.
Szent ügyünk védelmét rám parancsod bíztá.
Forgattam híven, míg győnge erőm tartott, —
Elejtén a kardot,
Te erős kezede adom im most vissza.

„Te tudod, mit tettem; azt is, mit nem tettem.
Vesd a mértékbe és tégy törvényt felettem.
Te tudod, mi vala cselja harczaimnak;
Onsz hatalomra nem tört e kéz s elme,
— Hazám szent szerelme
Fénylött csak utamra, mint vezető csillag...”

Elesuklik a szava. Leszáll künn az alkony.
Enyhe szellő lendül a Mármora-parton.
Int a fejedelem. Az ablak kitarul...
S tavasz illattal, mi szívbe árad,
Erőt kap a fáradt.
... Onnan jött tán a szent, édes honi tájra...

„Nemzetünk sebei fölszakadoznak...
— Szól s újra megcsendül érce szép szavának, —
Száz sajtó sebéből csurgott piros vére,
Sulyos fegyverünkkel, sújtó két kezünkkel
— Szívünkkel, lelkünkkel —
Csak ezerjófűvet vágunk mi sebére...”

„Úgy-e, én fiam, deli szép vitézim?
Bercsényim, Bottyánom, régi Bezerédym!
Rongyos félistenek — dicső kurucz-tábor!...
Főgenerálisom... Károlyi Sándorom...
Hova lett táborom
A majtényi sikon?... Hajh, Károlyi Sándor...”

„Hajh, Károlyi Sándor!” — zúg a szobán végig.
S benn rezeg a hangban, Dolhótól Majtényig
Minden öröm és bú, diesség és szűgyen...
„Mennyi fényes csillag!” — szól valaki nézve
A ragyogó égre —
„S a miénk, a miénk örökre lemegy...”

„Csak én távozom el; megyek is már, hívnak,
— Szól a fejedelem — nem megy le a csillag!
Mi bennem múló por, csak az válik röggé.

Szent Péter.

Szent Pál.

ROSKOVICS IGNÁCZ FALFESTMÉNYEI A KECSKEMÉTI RÓMAI KATHOLIKUS NAGYTEMPLOMBAN.

Mint virrasztó fény, mint honszerelmes lélek
Ott égek, ott élek
A magyar lelkekben örök-mindörökké!

„Oh, mi világosság!... Jövődökbé látok.
Száradjon könnyetek, szünjön zokogástok:
Napok, évek tűnnek, századok elmúlnak,
Emlékezés zöldre hervadhat felettünk,
De a mit vetettünk,
Kikelnek a magvak s kalásza bordúnak!

„Nagypéntek éjjele... de mily csodás hangok!...
Himnuszok zsonganak s hűsvéti harangok!
Nevemet mint jelszót szájrul-szájra adják
Tisza-Duna partján s a kárpáti ormon...
Szent hitemre mondom:
Föltámad, fiam, a magyar szabadság!...”

És elmémül ajka... Mély csöndesség támad.
Fölzárad a könny és megnyílna a bánat:
„...Csit... csöndesen fiúk, édes atyánk alszik...”
Új csillag gyúl ki fenn tündöklő fényben,
S a gyásztele éjben
Csak a tengermoraj s halk imaszó hallszik.
Lampérth Géza.

AZ A BIZONYOS „MIKOS.”

Elbeszélés.

Irta MIKSAZÁTH KÁLMÁN.

Minden jog fenntartásával. (Folytatás.)

— De hiszen ez borzasztó! — kiáltott fel akaratlanul és kiugrott az ágyból, mintha valami láthatatlan gépezet kilökte volna, majd észrevéven, hogy ily viselettel könnyen elárulja magát, mintegy kiigazítva folytatá: — vagy is hogy lehetetlen, mert hát mi is leszünk ott egynehá-nyan. Azonban éppen azért csináljuk a dolgot éjjel és titokban karácsony első ünnepének éjjelén, hogy ne legyen ott a rendőrség. Ilyenkor egész Bécs részeg és a rendőrség el van foglalva a korcsmákban a temérdek verekedő filiszterrel.

Miközben izgatottan kezdte fölhúzogatni a ruhadarabjait.

A rekedt óriás nevetett.

— Ne törődjék ősém a taktikával, azt csak bizza ránk. Ha összeröffen a rendőrség, hát akkor egy kis csata lesz Bécsben s megverjük őket gyönyörűen, mert hát mi is leszünk ott egynehá-nyan. Azonban éppen azért csináljuk a dolgot éjjel és titokban karácsony első ünnepének éjjelén, hogy ne legyen ott a rendőrség. Ilyenkor egész Bécs részeg és a rendőrség el van foglalva a korcsmákban a temérdek verekedő filiszterrel.

Sőt maga a rendőr is felhörpönt ilyenkor egy kis szeszt a hideg ellen. Hát én csak azt mondom, hogy gyerekjáték lesz az egész. Az utcák népteleneke ilyenkor. A lámpásokat kioltjuk s úgy elviszszük onnan azt a kis fehér cselédét, hogy az ördög se veszi észre. Jó lesz az, ne féljen semmit. A báró a karácsony estjét akarta, de én lebeszéltem erről, mert az éjféli mise miatt tele vannak az utcák éjjel járó-kelő sokasággal s a kaland hírére-zajára hirtelen verőd-
hettek volna össze nagy néptömegek s Isten tudja, milyen kimenetele lehetne a tréfának, de a mi a mai estét illeti, mikor a java lakos-ság otthon ünnepel a hajlékában és csak a korcsmából hazatérő tántorgó alakok mutatko-
znak az utcákon, nem kell tartani semmitől. Bátran fölsapphet uramőcsém.

Akli még habozott egy perczig, de azt annak is lehet tulajdonítani, hogy éppen a csizmáját húzta föl, mert aztán szinte feltűnő jó kedvvel koválygott kezével Bori uram elébe nyújtott tenyere fölött, éppen mint a kánya, mikor le akar csapni.

— És mi lesz a fizetség? — kérde kíváncsian, mintha éppen csak ettől tenge még függővé.

— Hát egy százas, a kirielejzomát, azonfelül a gyönyörűség, — szolt hányí-veti módon Bori uram, hátrahajítva krispinjén a lecsúszott vitéz-kötést — és minden korcsmában megállás Bécsig. Elég? Mi?

Akli szóvalantúl nyújtotta oda kezét.

— Aranyban? — tudakolá.

— Nem is fekete bankóban, — felelte Bori uram ünnepélyesen megrázza Akli kezét. — Van honnan, hála Istennek. (S ezzel kivett fog-lalóul öt aranyat a zsebéből és oda nyújtotta Aklinak.) Van a Szepey barónak elég.

— Itt van ő most? — kérde Akli.

— Dehogyan. Ő már előre ment az éjjel az első transporttal. Mi leszünk az utolsók, a sereg-hajtók. De már most upre pupos, az én paran-csom alatt állasz holnap reggelig. Úgy vedd a dolgot atyámia, hogy te most katona vagy, mert én úgy veszem. Ha pedig te nem úgy vennéd, az nagyon megárhathatna az egészséged-nek. Reménylem, értesz engem? No, már most tehát öltözz fel szaporán, azaz megállj, ne

ANGYALI KAR A NAGYTEMPLOM TORNYÁNÁL.

OLTÁRI SZENTSÉG.

TÖMJÉN-HÓDOLAT.

ROSKOVICS IGNÁCZ FALFESTMÉNYEI A KECSKEMÉTI RÓMAI KATHOLIKUS NAGYTEMPLOMBAN.

SZENT MIKLÓS, KECSKEMÉT VÉDSZENTJE, MEGÁLIDJA A VÁROS PÁSZTOR ÉS FÖLDMÍVELŐ NÉPÉT.

SZENT ISTVÁN JOBBKEZE.

SZENT LÁSZLÓ FEJEREKLYÉJE.

ROSKOVICS IGNÁCZ FALFESTMÉNYEI A KECSKEMÉTI RÓMAI KATHOLIKUS NAGYTEMPLOMBAN

bájában ülve, nagy nevetést hallottam a társalgóból.

— Hát arra adta magát, hogy ifjú hölgyeket ment ki a hullámsírból? — kérdezte valaki nagyot nevetve.

— Mit is tehetett volna mást? — kérdezte másvalaki. — A kísértője cserben hagyta a lányt s ő nyilván nem tudott úszni, elmerült. Hát csak ki kellett, hogy húzza.

— Ugyan már no! — vágott közbe az első hang. — Elmerült! Nem tud úszni! A minap egy mérföldet úszott harminczhat perc alatt; olyan biztos a vízben, mint a yacht földézetén. Szándékosan billentette fel a csónakot épen akkor, mikor a «Lucasta» arra ment, úgy tett, mintha el akarna merülni. Fel akarta keltetni a milliomos részvétét, érdeklődést akart benne keltetni maga iránt az életmentőben, ez pedig beleharapott a horogba, mint valami buta ponty...

egy csomó kabátot feküdtem egy kerítés tövében. Néhány ember állt körülöm.

— Nincs semmi baja, — hallottam egy hangot. — Kinyitja a szemét.

Fel akartam kelni, de visszaestem.

— Maradjon vesztg! — mondták. — Jókora bukott.

— Eltörtött valamim?

— Semmi.

Most tisztán láttam, hogy Landon kisasszony az a hölgy, a ki elsielt tőlem.

— Landon kisasszony itt volt? — kérdeztem halkan.

— Nagyon is itt, — felelt Larry Outis, én pedig hallottam, hogy körülöm hangosan vigorognak.

Hazavitték és lefektették. Másnap semmi bajom se volt. Meglátogatott Tom Loring.

— Gratulálni jöttem, — mondta.

— Ugyan mihez?

En rábámúltam, nem tudtam a szavait mire vélni.

— Oh, ha most menne el, hisz ez szörnyű volna! Ezt nem teheti, — folytatta ő.

— De igen, — feleltem én határozottan. — Ez a legjobb az adott körülmények közt.

— Az adott körülmények közt! — kiáltott ő s a székebe hanyatlott. — Hogy mondhatilyet? Hiszen az adott körülmények közt épen maradnia kell!

— Úgy értem, hogy mivel ön gyűlöl engem.

A leány ámulva nézett rám.

— Azután, a mi történt, ezt hiszi? — kiáltotta.

— De hát mi történt? — kérdeztem én. — Azt tudom, hogy örültem szeretem önt, de hogy mi történt még...

— Igazán nem tudja?

— Nem.

HUSVÉTI KÉP A FŐVÁROS UTCÁIRÓL. — GORÓ LAJOS RAJZA.

Az újságok úgy ünnepelnek, mint egy hőst. Azt, hogy a leány szándékosan fordította fel a csónakot, nem bánom, de hogy én utána ugrottam, azt annál inkább. Jobb szeretném, ha a lapok kiírnák az igazat. Hisz úgyis tudja mindenki.

Szeptember 20. Az este találkoztam Landon kisasszonnyal, úgy tett, mintha észre se venne. Mikor pedig elébe álltam, csak ennyit mondott: — Sohasem akarom önt többé látni. Most már kimondom. És ezzel vége.

És ott hagyott a faképnél.

Ugyancsak ma hallottam egy volt iskolatársamtól, hogy Reginald Mason igazat mondott, csakugyan bajban van. A milyen önzertes ember, micsoda küzdelmébe kerülhetett, míg levelet megírt! És én nem is feleltem rá. Hogy tegyem ezt most jóvá? A sok gondtól beteg lett. Állását elvesztette. És ennek én vagyok az oka. Táviratoztam az igazgatójának, hogy vegyék vissza s viseljék lehető legjobban gondját. Talán még nem késő.

Holnap pedig rókavadászatra kell mennem. Kedvem ugyan nincs, de én vagyok a vadásztársaság elnöke.

Szeptember 21. Mikor magamhoz tértem,

— Hát az eljegyzéséhez Landon kisasszonnyal.

— Szeretném, ha igaz volna, — szóltam én. — Semmit se kívánnék inkább. Csak hogy nem igaz a dologból semmi, nem is lehetséges.

— Hogyan? — kezdte Tom álmélkodva.

— Landon kisasszonynak nem kellek semmi áron.

— Vigyen el az ördög, ha értem, — szólt Tom, de belenyugodott, mert szokva van az olyan dologhoz, melyeket az ő kis esze nem ért.

Szeptember 22. Elhatároztam, hogy elutazom. Hadd legyen már vége a sok ide-oda beszédnek. Úgy azonban nem akartam elutazni, hogy Landon kisasszonytól el ne búcsúzzam.

Nem vártam volna, hogy azonnal bebocsátanak. Nem is a fogadó-teremben fogadott, hanem az erkélyen. Meghökkenett a mód, a hogy fogadott. Félénkség, izgalom, zavar volt a modorában.

Elmondtam neki, hogy búcsúzni jöttem. Roppantúl megdöbben.

— Most akar elutazni? — dadogta. — De hisz az nem lehet, nem látja, hogy nem utazhatik el?

— De hisz ez borzasztó! — kiáltott ő csaknem nevetve s egyúttal csaknem sirva. — Hát én mondjam el? De hisz ez mindegy. Úgyis megtudja másoktól. Szeretem önt, — mondta felállva.

Mielőtt folytathatta volna, már a karjaimban volt.

— De hát igazán nem tudja, mi történt? — kérdezte aztán, fölnevezve rám, de hamar lesütve ismét a szemét.

— Nem, — feleltem én türelmetlenül.

— Hát — mondta halkan, — mikor leesett a lórlól, én voltam hozzá legközelebb. Leugrottam és odaszaladtam. Nem tehettem másképp. Mikor a többiek odajöttek, én a karjaimban tartottam a fejét és... Ők látták, hogy... hogy... de ezt mégsem mondhatom el...

Nohát, engedhettem-e ezután, hogy elutazzon?

Szeptember 25. A menyasszonyom azt mondja, hogy mikor azt a hölgyet kimentettem a vízből, nagyon féltékeny lett rám. Azért bánt úgy velem, mintha én volnék a por a lába alatt. Egyéb-iránt szeretné, ha nem volnék oly gazdag. Leg-
alább elhínnék, hogy szerelemből jön hozzám. Most mindenki azt mondja, a pénzemért teszi.

GRÓF ANDRÁSSY ALADÁR.

1827—1903.

Az Andrássy-triászról immár az utolsó, a legfiatalabb, Aladár gróf is őseihez tért; Andrássy Gyula gróf tüneményes pályája kétségen kívül ragyogást szóró testvéreire, Manó és Aladár grófokra; a nélkül is meglátszanék rajtok, hogy egy fáról valók.

Mindegyik hevült a jóért, teremtett, mozgott és nemes agyvelővel, tiszta érzésekkel szolgálta hazáját, melynek történelmében visszafelé tekintve, mint a lánczra fűzött gyöngyszemek hézagok nélkül sorakoznak az Andrássyak.

Aladár legkevesebb vett részt testvérei közül az ügyvezető napi politikában, egyszer sem volt a képviselőház tagja. Alakja inkább a társadalmi mozgalmak élén domborodik ki, mint a hogy Manó gróf ismét az ipar terén végzett hasznos munkát. A testvérek úgyszólván felosztották egymás közt a mezőket, a hol a legtöbb tennivaló volt s mindnyájuk munkája túlmegy az átlagos mértéken.

Noha nem volt professzionátus politikus Aladár gróf, azért még se vonta ki magát az ilyenmű feladatoktól sem, ha kellett. Csak ő nem kívánta, de a helyzet kívánhatta. S így vállalt fiatalabb éveiben főispánságot, hajlott korában delegacionális elnökséget. Sőt a főrendiház bizottságaiban is szorgalmasan működött. A politikai téren lelkes híve volt a szabadelvű eszméknek; de hajlamai inkább a közgazdaság terére vonzották. Számos nagy fontosságú közérdekű szolgáló gazdasági intézménynek állt élén s a közjótékony-ságban is áldozatkészen működött közre, mint több emberbaráti intézmény vezetője.

Gróf Andrássy Aladár Budapesten született 1827 február 16-án. Jó magyar nevelésben részesült; a gimnáziumot és a jogot magánúton végezte. Tanulmányai befejezése idejében ütött ki a szabadságharc s ő ép úgy, mint bátyjai, beállt a magyar hadseregbe. Az erdélyi seregben szolgált s Bem tábornok szárnysegéde volt. Több csatában kitüntette magát; Bem a csatamezőn nevezte ki őrnagygyá. A világosi fegyverletétel után külföldre menekült s csak az általános amnesztia kihirdetésekor tért vissza a hazába. 1862-ben megnősült, báró Wenckheim Viktor leányát, Leontin bárónőt vette nőül. A kiegyezés előtti időben főleg gazdálkodással foglalkozott, különösen a lótenyésztés terén szerzett hírnevet. A kiegyezés után mint Zemplén, majd mint Gömör vármegye főispánja vett tevékeny részt az új lendületnek indult magyar közéletben. 1870-ben a fővárosba költözött s megkezdte széleskörű társadalmi és gazdasági munkásságát. Mint a főrendiháznak örökös jogon tagja, a politikai életben is élénk részt vett a szabadelvűpárt soraiban. Egyik legregibb tagja s több ízben elnöke is volt a delegacionálnak. Működésének súlypontja azonban a közgazdasági térre esik. Igazgatósági elnöke volt a magyar általános hitelbanknak, a budapest-pécsi és az első magyar-gácsországi vasút-társaságoknak, a felső-bodrogi vízszabályozó-társulatnak s a tiszavölgyi társulatnak. Ez utóbbi társulat, mely ezelőtt huszonöt évvel alakult meg, különösen sokat köszönhet az elhunyt gróf közreműködésének. Előbb a társulat központi bizottságának volt tagja, majd elnöke, 1894 óta pedig elnöke lett. E tisztről megrendült egészségi állapota miatt csak a múlt év végén mondott le. Az országos magyar gazdasági egyesületnek alelnöke volt s mint ilyen, különösen a gazdasági termények értékesítését előmozdító intézmények vezetésében szerzett nagy érdemeket. Neki köszönhető a «hadsereget ellátó szövetkezet» és a «mezőgazdák szövetkezet»-nek létesítése is, melynek haláláig elnöke volt. Mint az új «Köztelek» palota építőbizottságának elnöke is nagy tevékenységet fejtett ki.

Kiváló érdemeket szerzett a budapesti önkéntes mentő-egyesület körüli munkásságával. E közhasznú és a főváros életében immár nagy

fontosságra jutott egyesület nagyrészt neki köszönheti 1887-ben történt alapítását és azóta végmentes folytonos fejlődését. Andrássy Aladár gróf nemcsak elnöke volt az egyesületnek, hanem egyik legáldozatkészebb jótétevője is.

Erdemeit több nagy kitüntetéssel ismerte el a király is, 1873-ban a Lipót-rend középkeresztésévé, 1886-ban valóságos belső titkos tanácsossá, a millennium évében pedig az aranygyapjas-rend lovagjává nevezte ki. Mint magyar kir. főkamaramester, az ország zászlós urai közé tartozott.

Elhunytát özvegyén kívül két gyermeke gyászolja: fia Sándor gróf és leánya Mária grófnő, gróf Széchenyi Imre neje. De gyászolják őt mindazok, a kik valamely téren összeköttetésbe jutottak vele s a kik széleskörű tevékenységéért, finom modoráért és mindenki iránt tanúsított jóindulatáért egyéniségét nagy becsben tartották.

NAGYHÉTEN.

Kép a fővárosból.

A nagyváros minden időszakának megvan a maga jellemző vonása. Nemcsak a járókelők ruhája változik e szerint, hanem az utcái forgalma, az üzletek külseje, a sok feltűnni vágyó kirakat is.

Tavaszi felé, mikor a gyalogjárókba ékeltek cse-nevessz fák, a közterek gondosan ápolott bokrai félnéken bontogatni kezdik rügyeiket, eltűnnek a kirakatokból a téli holmik és az üzlet-emberek újakat, az idejéhez illőbbeket rakosgatnak ki helyettük. Eltűnnek a gesztenyesütők s annál inkább megsaporodnak a népes utcák szögletein a virágáros leányok. A mint pedig közeledik a húsvét, megjelennek a húsvéti tojások mindenfelé, cukrász, diszmutárus, fűszerkereskedő mind telek rakja cziprábnál cziprább tojásokkal a kirakatát. Még az utcái gyümölcsárusnők sem csupán narancsot, almát, datolyát árulnak, hanem húsvéti tojásokat is raknak kis tolokocsijaikba. A nagyvárosi piros tojás azonban csak a for-

májára hasonlít az igazi, falusi tojáshoz. Nem maga főzte s festette pirosra a jó mama, nem is karcolták bele tüvel furcsa figurákat, sőt tyúknak se volt vele soha dolga. Úgy készítették a gyárban cukorból, selyemmel bevont kemény papírosból, festett fából, egyiket díszesebbre, mint a másikat. Némelyiken ablakoska van, a melyen az öklöttyüket látni csibéivel vagy más egyéb jelenetet, a másikat ki lehet nyitni, kis haba mosolyog ki belőle, vagy nyulacska kuporog benne, a harmadik tele van jóféle cukorral. A tojások roppant sokféle változatossága mellett — melyben olykor valóban feltűnő művészi érzéssel készített darabokat is látni — nagy szerepet játszik még a húsvéti nyulacska is, a mely csodálatosképen tojásokon ül, olykor mag a belseje van tele apró cukor-tojással. Hogy mikép kerül össze a húsvéti ünnepeléssel a nyúl, azt talán a németek tudják, mert ez a szokás tőlük került hozzánk.

Igy hát válogathat kiki tetszése szerint; azaz épen az teszi nehezé a választást, hogy olyan nagy a változatosság. A gavallér hölgyismerőseinek kedveskedik díszes tojásokkal, a komoly családapá és családjánya pedig az otthon zajongó apróságok számára vásárol rendszerint kevésbé díszeseket, de az öröm, a mit szerez velük, nem kisebb és alighanem jóval zajosabb.

Hogy aztán eljön s el is múlik a húsvét, egyszerre eltűnik a tojás is, a nyúl is. Egy része a vetőkhöz vándorolt, egy része pedig vissza a raktárba, melynek sötétsége elnyeli s csak a jövő húsvét hozza meg majd számára is a fel-támadást.

A PHOTO-CLUB KIÁLLÍTÁSA.

A jó Daguerre nagyon elálméklodnék, ha új életre kelve meglátná, mily óriási haladást tett napjainkban az általa még csak kezdetlegesen üzemeltetett fotográfia mestersége. Az ő érzékelesen rögzített képei, kedvező világítás mellett is, csak egy oldalon mutatták az ábrázolandó tárgyat vagy egyéniséget, szemben nézve alig adott rajzot, annál kevésbé árnyalatot a lemez

GRÓF ANDRÁSSY ALADÁR.

Hofmeister Th. és O.: Templomba menet.

Spitzer F. V.: Vásári jelenet Bukovinából.

A PHOTO-CLUB NEMZETKÖZI KIÁLLÍTÁSÁBÓL.

sima felülete. A fotográfia napjainkban nem is mesterség többé, hanem művészet, melynek termékei, ha avatott kezekből kerülnek ki, életet lehelnek s hangulatokat keltenek. A mai fényképező, ha csak egy kis művészi érzék szorult is bele, teljesen a festő példaadását követi, ki mielőtt ecsetet venne kezébe, élő mintáját tanulmányozza, annak jellemző sajátosságait, egyéni vonásait fölismerni, átkutatóni igyekszik. Így tesz akkor is, ha egyes vedutákat vagy hangulatos tájképeket, természeti tüneményeket akar megörökíteni.

Természetes, hogy az ilyen munka a fényképezőtől finom érzéket, artistikus hajlamokat s mindezekhez még kellő türelmet és odaadást is követel. A ki csupán megélhetés végett, kenyérkeresetből dolgozik s a nagyon különböző izlésű közönség igényeivel is számolni kénytelen, ilyen kedvtöltésre nem igen vállalkozhatik. Könnyen megadhatná az árát, ha egyéni izlését tolná előtérbe s akár a régi, akár a modern mesterek modorában igyekeznék előállítani műveit, inkább az artistikus kidolgozásra, mint a kézzelfogható, azonnal szembeötölő élethűség megteremtésére fordítván a figyelmét.

Ez a magyarázata annak, hogy a legművészebb fényképeket nem a hivatásos fotografusok, hanem a mindinkább szaporodó amatőrök készítik. Ők vannak leginkább abban a szerencsés helyzetben, hogy kedvtelésüknek minden utógondolat nélkül áldozhassanak. Mert a fényképező amatőrnek is, mint minden más amatőrnek a világon, főként két dologra: finom izlésre és pénzre van szüksége. Ennek a két hatalmas segédeszköznek a birtokában, míg egyfelől a művészi hatások titkát könnyebben fölismerni, alkalmat nyílik arra is, hogy egyik kísérletet a másik után tesse s a legújabb fölfedezések vívmányait hívhassa szenvedélyének támogatására. Ne csodálkozzunk tehát azon, ha nálunk ép úgy, mint a külföldön, leginkább az arisztokrácia tagjai s a tehetséges osztályok képviselői állítják elő a legművészebb, a leg szebb fényképeket; nekik van meg az a szerencsés kiváltságuk, hogy finomabb izlés birtokában, nemes szenvedélyüknek nagyobb költségek árán is áldozhassanak.

Nálunk az amatőrök fényképezkedésének még nincsen messzire visszanyúló múltja. Az a kiállítás, mely vasárnap nyílt meg a *Nemzeti Szalon*-ban, még csak a harmadik a magyar fővárosban. Hogy az eddigieknél nagyobb arányokat és jelentőséget öltött, az kétségtelenül a budapesti Photo-Club buzgó választmányának és a club elnökének: gróf Esterházy Mihálynak az érdeme. A nemes gróf, mint maga is szenvedélyes fényképező, most lelkes társainak közreműködésével versenyre szólította a külföldi amatőröket s Budapesten Bécs, Firenze és Torino mintájára olyan kiállítást sikerült létre hoznia, mely nem csupán érdekes és élvezetes, de egyszersmind rendkívül tanulságos is.

Ez a tárlat a fotográfálás minden újabb vívmányát bemutatja s a mi a művészet barátai előtt ennél sokkal fontosabb: olyan amatőr-fényképezőkkel ismert meg bennünket, a kik már nagyon közel állanak ahhoz, hogy a magok genre-jében művészi egyéniségekkel legyenek.

Vannak ezen a kiállításon amatőr-fényképeszek, főképp az angolok között, kik az igazi tájfestőhöz hasonlóan, a maguk egyéni hangulatát igyekeznek előtérbe hozni általuk ábrázolt tájképeken s műveik láttára egészen megelégedünk arról, hogy a fotográfáló gép lencséire s a napsugarak közreműködésére gondoljunk. Egyik-másik fotográfia a pasztel- vagy szepiarajz hatását teszi ránk, s hogy a festészet legújabb irányai sem haladtak el a fényképezők felett nyom nélkül: a szecessziós modorban készített tájkép-fotográfiák mutatják. Igaz ugyan, hogy ezek előállításában már nagyobb szerepe van a technikai eszközökkel való pepecselésnek, mint magának a fényképező-gépnek s maguk a képek is inkább a tonusos körképek, mint a fényképek sajátosságait mutatják; de minden esetben megfigyelésre érdemes, itt-ott igen érdekes jelenségek. Az ilyen gummi-nyomatok közül a legértékesebbeket német fényképezők küldték a kiállításra; de van számos magyar amatőr-fényképező is, ki ebben a modorban nagy sikerrel tesz kísérleteket.

Az angolok és amerikaiak az arcképek plasztikus előállításában és művészi megvilágításában tündökölnek, míg az olasz, mint kiválóan

artistikus nemzet, talán legtöbb előszeretettel üzi a meztelen test kultuszát s ezen a téren olyan fényképeket mutat be, melyeknek nagy hasznát vehetik úgy a szobrászok, mint a festőművészek. A taorminai akt-tanulmányok, melyeknek előállítását különben világszerte ismert professzionális fényképezők s nem amatőrök kész képek hatásait teszik ránk s a mi kiállításunkon is általános figyelmet keltenek. Nagyon érdekes egy másik olasz gyűjtemény is, mely természet után készült fotográfiákkal illusztrálja Sienkiewicz regényét: a *«Quo vadis?»*-t. A jelenetek egy része színpadias — meglátszik rajtuk a mesterkedő beállítás, — de azt nem tagadhatjuk el senki sem, hogy ezek a fotográfiák mégis elősegítik és megkönnyítik az illusztráló művész munkáját. Volt idő, midőn művészi körökben nagyon elítélték a fotográfiák után való dolgozást; de most már a legtöbb művész belátja, hogy különösen a gyors mozdulatok megörökítésére a fényképező-gép igénybevétele csaknem elkerülhetetlen. Ez a segédeszköz a művészt legalább is sok felesleges időpazarlástól menti meg. Így gondolkozott a nagy Meissonier is, ki maga is használt fényképeket s egy alkalommal így határozta meg előttem a fényképező-gép hasznos voltát: A jó fotográfia az a művészet terén, a mi a közelletben a közönséges járművel szemben a villám-vonatot. Okosan miért ne használhatnók, mikor segítségével sokkal gyorsabban cseleghet juthatunk.

Magyar amatőr-fényképezők szép számmal vesznek részt ebben a versenyben s megállják helyüket a külföldi kollegákkal melletti; de sajnálkozással látom, hogy a kiállított művekből csaknem teljesen hiányzik a magyar népies karakter. Az angol halászos s német nyárspolgárok mellett egypár népies magyar alakot is szívesen látnék volna.

Lapunk mai számában a Photo-Club nemzetközi kiállításának ismertetését néhány szép kép bemutatásával kezdjük meg. Ezek közé tartozik Esterházy Mihály grófnak, a budapesti Photo-Club elnökének *«Halottak napja»* című fényképe. Az anya és két kis leánykaja bélének a háttérben elmosódottan látható temető kapuján, hogy kosszorít tegyenek kedves halott-

GRÓF ESTERHÁZY MIHÁLY.

juk sirjára. Bánatos hangulatot kelt a kép a szemlélőben is. Közeljűk továbbá dr. Joannovich Pál *«Templomi hangulat»* című képét, melynek a templom sejtelmes félhomályába beszűrődő napsugarak kölcsönöznek különös érdekességet. Morelli Gusztáv tanár *«Tavaszi temetőben»* című képe az enyészeten fakadó új életet jelképezi. Kohlman Arthur *«Falusi idyll»* képe, nőalakjával s a kosárból csemegező birkákkal kedves jelenetet tüntet föl. Már e néhány kép is tanuskodik hazai amatőrjeink művészi felfogásáról és izléséről.

A külföldiek közül bemutatjuk dr. Spitzer Viktor (Bécs) bukovinai vásári jelenetét, mely a néprajzi érdekességen kívül a vásári élet mozgalmasságával is hat, méltó társa neki Hofmeister Th. (Hamburg) templombamenőket ábrázoló képe. Bauer Fülöp (Gráz) *«Téli tájkép»* című képe a *«Hilm-tó»* felő vivő utat téli mezében mutatja be. A zuzmarás fák, a ködös levegő s a hólepte úton tovasiető didergő alakok teszik jellemzetessé a képet.

A kiállításra még visszatérünk.

K.

GRÓF ESTERHÁZY MIHÁLY.

A NEMZETKÖZI AMATEUR FÉNYKÉPÉSZETI KIÁLLÍTÁS ELNÖKE.

A Photo-club által rendezett nemzetközi amatőr fényképezési kiállítás alkalmából mutatjuk be gróf Esterházy Mihály arcképét, kinek a kiállítás létrejöttében főszerepe van. A kiváló tevékenységű főúr a közélet több terén kifejtett buzgó működéséről is széles körökben ismeretes.

Gróf Esterházy Mihály a család cseklési ágából származik s 1853-ban Pozsonyban született. Egyike legmíveltebb főurainknak s minden téren erély és kitartás jellemzi. Példája ennek az, hogy mikor a villamosság használata általánosabb elterjedést kezdett nyerni s ő be akarta a villamos világítást uradalmába vezetetni, végig hallgatott egy elektrotechnikai tanulmányt a budapesti technológiai múzeumban s alapos szakképzettséget szerzett e téren is. Ugyanezek a tulajdonságok jellemzik, mint sportembert is. A világhírű nizzai galamblovászi nemzetközi versenyen egy ízben elnyerte az első díjat. Mint kitűnő vadász, az agancskiállításokon számos díjat nyert máramarosi vadászterületeiről hozott zsákmányaival. Több ízben vadászott Szudánban, Nubiában, Kelet-Indiában, s több oroszánt és tigrist ejtett el. Egy ideig elnöke volt a Nemzeti Kaszinónak s az Athletikai Clubnak is. Balatoni yachtjával és automobiljával több díjat nyert. Az 1900-iki párisi világkiállításán a magyar vadászati kiállítás elnöke volt s ebbeli érdemeiért Ő Felsége a Szent István-rend kiskeresztjével tüntette ki.

A képviselőházba először 1892-ben választ-

totta meg a pozsonymegyei szempezi kerület; a nemzeti pártnak volt tagja s a fúziókor többi elvtársaival együtt ő is belépett a szabadelpártpárba. A legutóbbi általános választásokkor nem vállalt mandátumot, nemrég azonban a Hortoványi József halálával megüresedett galánthai kerület képviselőjévé választotta, ugyancsak szabadelpárti programmal.

Mind e tevékenység mellett jeles gazda is, a ki uradalmait szépen felvirágoztatta, a miről a múlt ősszel tartott pozsonyi országos mezőgazdasági kiállításon bemutatott külön pavillonja és gyűjteményes kiállítása is tanuskodik.

Kitűnő amatőr fényképező. Cseklési kastélya parkjában minden szükséges dologgal felszerelt fényképező pavillont állított. E téren való szakavatottságáról a mostani kiállításon bemutatott több kép-felvétele is bizonyosságot nyújt.

"A REGÉNYESEK."

Rostand Edmond költői szindarabja.

A Nemzeti Színház bemutatta Rostand Edmondnak, a *«Cyrano de Bergerac»* és *«L'Aiglon»* hírneves szerzőjének *«Les Romanesques»* című párbeszédos költői művét, Telekes Béla zengzetes fordításában. A három szakaszra osztott kis darab magyar címe: *«A regényesek»*.

Mik ezek a *«regényesek»*? A kifejezés kissé csinálnak hangzik és első hallásra nem is adja vissza azt a gondolatot, a melyet francia eredetijéhez fűz a szerző. Távol van tőlem az idegen szók derűre-borura meghonosítása kórságának szolgáltatába állni; de itt úgy gondolom, a

francia *«Romanesques»*-nek inkább megfeleljen a nálunk rég polgárjogot nyert *«Romantikusok»*; vagy ha már ép a *«regényes»* szóból képezzük az eszmét, akkor a *«regényeskedők»* lenne a legjellegzetesebb cím.

Kiket is ért *«Romanesques»*-jei alatt Rostand, — helyesebben kicsoda typutat akar bemutatni költői művében, e címen? Mert hát az ő bohózatos tréfája nem kizárólag a *Percinet-Silvette* szerelmes pár esete, hanem az álmodozás korával egybenőtt olyanfajta általános fejlődési tünet, a melyen többé-kevésbbé mindnyájan átesünk.

Ki nem épített tavasz korában fellegvárakat? Ki az, ki regények össze-vissza olvasásának hatása alatt érdekesítő bonyodalmak központjának ne képzelte volna magát valaha? Kétféle ragadott a rajongás olyan légkör felé, a hol lávetésre nincs talaj; és ki az, ki a boldogság fantomját ne az *«ismeretlen»*-ben kereste volna akkor, a mikor még a valóság felfogására hiányzik a látás, a mikor még annak az észrevétele is úgyszólván visszariadt?

Rostand az ifjúkornak nem ezt az ártatlan jellegű s úgyszólván mindnyájunkkal közös átmeneti kórtünetét énekl meg csengő-bongó rímeivel, hanem annak kinövését: a minden áron való regényeskedést veszi gúnynyal a tolla alá. Annak a beteget mutatja be egy ifjú szerelmes párban s meg is gyógyítja őket kalandoskodásuk olthatatlan szomja révén szerzett saját keserves tapasztalataikkal.

Az ifjú ép az egyetemet végezte, a lány meg a zárdból került haza a falujokba. Mindkettőnek csakis az atyja él. Ezek az apák az ő szemekben ádáz, kérelhetetlen gyűlölködők. Szomszédosak a házaik s csupán egy kőfal választja el a kertjeiket. Természetes, hogy Percinet a virágos indákkal beborított falnak egyik oldalán

Gróf Esterházy Mihály: Halottak napja.

A PHOTO-CLUB NEMZETKÖZI KIÁLLÍTÁSÁBÓL.

Morelli Gusztáv: Tavasz a temetőben.

szövi álmát s hogy a másikon meg a kis Sylvetet kábítja az illat. A kőfal nem is soká tud ellenállani. A szerelmes sóhaj áthatol a leg-tömörebb kővön is. Mi már annak az erős rétegnek a tetején leljük az első fellángolás üde tisztaságával egymásért hevülőket, Shakespeare «Romeo és Juliá»-jának olvasásába merülten.

Percinet testestől-lelkestől «Romeó», Sylvette meg «Julia». A nagy Britt szerelmes párjának boldogsága és gyötördése hullámzik teljes erővel szíveikben. De mindenek-fölött a gyötördésen fordul meg rájuk nézve a kérdés. A veronai tragédia századokról századokra megmaradt esetének szakasztott mása az övék is. A Montechi és Capulet-ház élet-halál viszállya semmiség apjaik késhegyre menő gyűlölködéséhez képest. Szerelmük reménytelen. A helyzet kétségbeesett. De az akadály vissza nem riaszt. Sőt sarkalja a képzeletet. Mikép járn túl az öregek eszén, mikép találni nagy elődjük, Romeo mintájára, eskető barátot, — merül föl a kérdés. Egyik kalandos eszme a másikat kergeti lázas agyukban. Ezúttal azonban nem kerülhet döntésre a sor. Neszt hallanak. Megzavarják pásztorórájukat. Találkát adnak egymásnak estére a kertben. Ott majd kieszeli a mentő gondolatot.

A holdvilágos est minden reményt túlhaladó váratlan eredménnyel koronázza az első légyottot. Alig jelenik meg a kőfal egyik oldalán sovárogyva Percinet s a másikon szívzorongva Sylvette, nyomban álarcos rablók rohanják meg a halálra rémült kis galambot s egy szál as férfi hatalmába ejti őt, hévvel cipelve a zsákmányt. Egy pillanat műve, hogy Percinet átveti magát a falon. Hőssé, óriássá teszi őt szerelmesének rémes helyzete. Kardot rántva közbe csap s mint szélvihar söpri el a tucat álarcost, a főttestet vágásokkal földre terítve. A zajra előkerülnek az apák. Az egyik a fia hősiességén hízik. A másik a leánya megmentőjét öleli. Gyűlölködésük elsimul. Kész a megoldás. Völégény és menyasszony lesz az ifjú pár s a mi a földolog: világra szóló hőstett révén eveznek a révbé.

A darabnak ez az első felvonása élettelenesen folyik, fokozza az érdeklődést és pompás humorral van teli. Mert hát a leányszöktetés, Percinet hősiessége és az apák viszálja tulajdonképpen véve mind csak műdolog. Humora abban rejlik, hogy aranyértéknek veszik azt a szerelmes felek; a kik pedig a teljes egyetértéssel közös észlra törő apáknak valójában csak báb-játékai. Régi tervük volt a fiatalok összehoz-nálása. A két szomszédos vagyon egybeolvasztása a kiindulási rugó. De ismerték a gyerekek kalandos, szertelenre hajló regényeskedő természetét. A szülők vágya s beegyezése ily esetben nem célhoz vezet út. Akadály kell ahhoz. Kieszelték hát az ellenségeskedés cse-lét. Korholta mindegyik a maga gyerekét, a mint a kert falánál lelte őt a mikor végre meg-

győződtek módszerük sikeréről, egy műszökte-tést is rendeztek a regényeskedés rajongóinak, a melyből aztán nemcsak az ő vágyuk teljesé-dése került ki, hanem a fiatalok is mint első-rangú regényhősök jutottak a célhoz.

Csak hogy a titok nem sokáig maradhatott titok s aztán keserves tapasztalatok forrása lett. Maguk az apák rántották le róla a leplet. A gyerekek a regényesség gyönyörében kéje-legve készülődtek az esküvőre. Az apák meg már eleve egyesítették a kerteiket is. Lerom-bolták szabad érintkezésük egyetlen akadályát, a kőfalat. S mi lett belőle. Az egyetértő békéből zsörtölődő dörögés, a közös udvaron élés apró tűszúrásaiból türehtetlen együttlét. Hozzá még rájönnek arra is, hogy a gyerekek magas vessző-paripáról, mosolylyal nézik le nyárspolgári élet-nézeteiket. Egy összekülönbözés rohamra alatt aztán Bergamin egyszer csak kibökönti a leánya előtt, hogy nyárspolgári eszük túljárt az ő lég-ben koválygásaikon; a leány révén megtudja Percinet is, hogy szerelmük az öregeknek báb-játéka volt s a boldog pár nyomban a világ leg-szerencsétlenebb két gyötördője lesz. A fiú világgá megy, a leány meg hoppon marad.

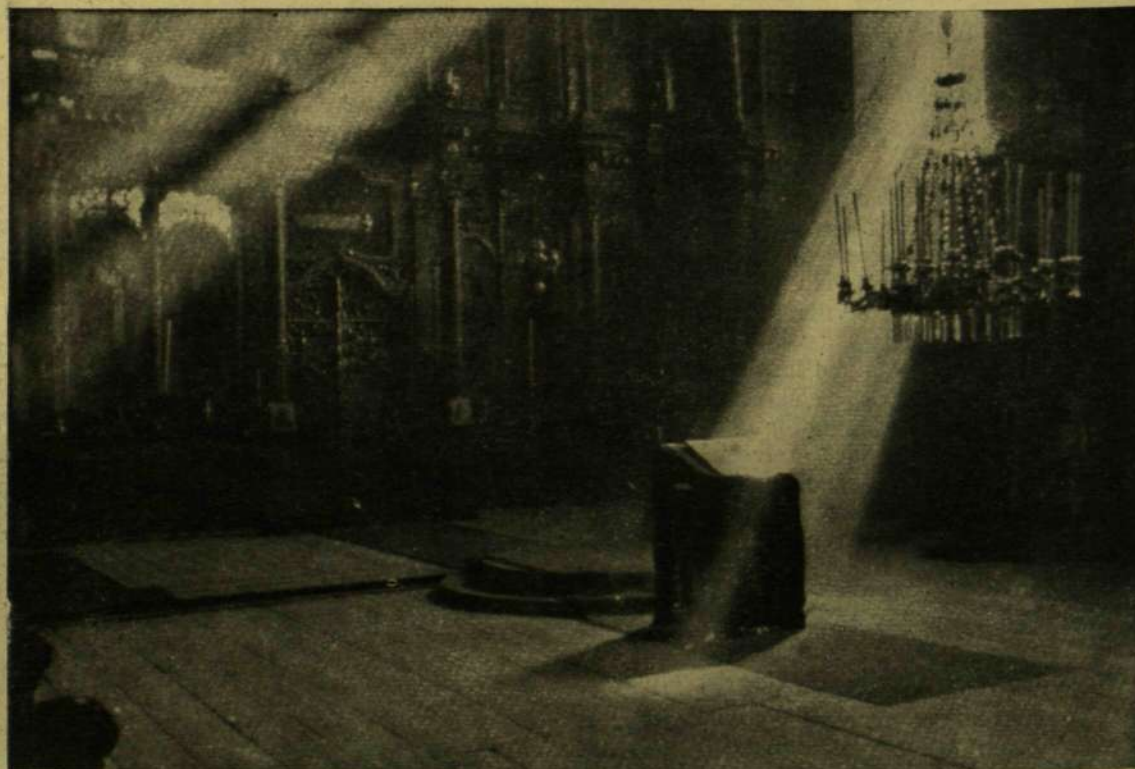
Ezzel a keserves kiábrándulással végződik a második felvonás. A harmadikat a gyógyítás-nak szenteli a költő. A völégény kerekét oldott, a házasság szétment s az apák egymással tört-ént szakítása jelül újra visszaépülőben van a

kökerítés is. De a költő nem engedi egészen fölépülni azt a válaszfalat. Odaállítja a fiatalok orvosát a kalandos élet egy kipróbált alakját: a kalandort, a ki az apák terhére egy fizetetlen számlát hord a zsebében. A leányrablást azok megrendeléséből ő rendezte, a műhajvivásnak ő volt a mestere, a ki, mint hivatásos vívó, csak színleg esett el a fiatal Percinet lapos kardvágásai alatt. A színjátéknak azonban számla szerint kialakított ára volt. Ezt a számlát a házasság tervezésében családott apák nem akarják kiegyenlíteni. De az élettapasztalat szá-mító lovagja ügyesen érvényesíti azt.

A világgá ment völégény kiábrándulását biz-tosra veszi. «Az ifjú úr csak cserkészsen ka-landra! Jós nem vagyok, de tudom, abbahagyja. S míg hazagázol száz mocsáron át a zord való-ság útvesztőiből s hinárba veszti ábrándsarlóját: addig majd itthon szép kényelmesen, Sylvette kisasszony jár úgy révémen.» Beáll pallérnak s ő építgeti most a kertnek lerombolt kőfalát — na-ponta egy-egy névtelen levélkét csúsztatva egy mohos törzs odtájába. Sylvette mohón nyeli az «ismeretlen» szerelmi ömlengéseit és hűsége-sen szedi ki a levelkéket a fanyílásból, midőn egy ily alkalommal egyszerre csak előtte áll a meszes pallér személyében a titkos imádó, Syl-vetre jégesap a daróc ruha, de a celszövő nyomban fordít egyet a dolgon. A kőműves-lebernyeg csak álöltözet. «Mennyit bolyongtam, mint kóbor levente, vándorló lantos, álomk ál-módója, míg önt meglettem! S bújván ily da-rócba, hozzáférköztem — s im kegyed, kegyet-len hölgy, most megvet engemet.» Ezzel aztán leesik a malteres köpeny s egy fényes lovag-ruhába öltözött, ifjú hódító gróf áll a lány előtt, merészen biztos lépéssel tartva a célja felé.

Szóáradatba tör ki szenvedélyes szerelme. A lányt úgyszólván föllelegzéshez jutni sem engedi: «Megszöktetem ma este! Mily bűvös álom, édes-kettesben tovaszállnom árkon-bok-ron át, míg itt dühödten tépi majd haját az apja!» Úzöbe vesznek s regényesebb lesz így az utunk. Tengerhez érünk, lélekvesztőre szállunk s az ár kivet majd valami lakatlan szigetre s ott «istenekként élünk boldogan, bár kissé ron-gyos diszben. Nekem semmim sincs. Ám elég, ha a csillaghimes ég lesz sátorunk.» Ha pedig visszariasztja ez a messzeség: hát itt is marad-hatunk s itt élünk együttesen. «Hadd zúduljon ránk ármány, rágalom: állunk elébe, ez is remek élet! Kéj lesz küzdenünk előítélet és álszemérem ellen s még boldogabbak leszünk megvetetten. Sohasem lesz más dolgom nekem, mint éreztetnem, mily hön szeretem. Belém, ha féltés láza száll, marczangolok, mint farkas vagy sakál. Készüljön! Rögön szökönk, még pedig lovon; nyergembem önt jól odaszíjazom.»

Sylvette megsemmisülve marad magára s megriadtan tépelődik a hallottak fölött. Alig bír

Joanovich Pál: Templomi hangulat.

A PHOTO-CLUB NEMZETKÖZI KIÁLLÍTÁSÁBÓL.

feloecsúdni, mignem végezetül arra a felkiáltásra jut: «No, a valódi szöktetést utálom!»

E közben lenyomorodva, felkötött karral, csa-vargó, rongyos ruhában előkerül a kalandvadá-szatra világgá ment Percinet. A réteken hált — kivetkőztettek ruháiból; trubadúrkodott — el-verték a férjek; párbajt vitt — majd hogy halva nem maradt a helyszínén. Most a bűnbánó, vezeklő áll Sylvette előtt s a múlt feledésére kéri őt. Annak még mindig bizgatja a fülét apaik guñyos bahotája. «Feledjék azt is» — mondja Percinet. «Színlelt apai harag volt, a mitől remegtünk», feleli méltatlankodva Syl-vette. «De hát színlelt volt-e szerelmünk, üd-vünk?» szól vissza az ifjú. «Bábszínpad volt a fal — hisz maga mondta», felel duzzogva a lányka.

Oh Sylvette, olykor az ember goromba... Színpad — de oh mily színpad volt a vén fal, Megfűgönyözve zöld lombingadékkal... Háttér gyanánt a kert mély távlat... És mennyezetnek a mennyelet maga... Míg láthatatlan, ide-oda bújva A vig zenét négy égtáj szele fújta... S csillár a nap volt, Shakespeare ült sugónak S ezer virág meg tapsolt biztatólag... Nos, a szülői esel — golyhók gyanánt Igaz, minket csak bábszerepre szánt, De színpadunkon, oh Sylvette, mi ketten Oly édes álmat éltünk e szerepben, Ajkunkon Ámor-isten szava zenge...

Ezen a hangon folytatja kéréselet a hazatért vezeklő s természetes, hogy nyomon követi azt a meglágyulás. Percinet és Sylvette egymárrá leszen, az apák egymás nyakába borúlnak s az élettapasztalat ezermesterének számlája is ki-fizetésre kerül.

Rostrand ezzel az ő «regényeskedői»-vel bájos költői munkát alkotott. Nem lép föl igénynyel. A szindarab kellékeire nem sok ügyet vet. Az első felvonásban még önmaguk intézik sorsu-kat a szereplők, kiki a saját jelleme s vérmér-sékéből kifolyólag. De már a többiben aztán a költő maga csinálja a dolgot. A bevezető felvo-nás ébren tartja az érdeklődést, a másik kettő-ben fokozott figyelem kell. A fejlemények ter-mészetes folyása hiányzik s a rimcsilingelés egymást követő soraival pótolja a szerző. De a mit mond s különösen a hogy mondja, kedély-űdítően behizelgi magát a szívünkbe.

Kiindulástul, önmaga állítja föl azt a tételt, a melynek Vörösmarty egy ismert szép költemé-nyében így ad kifejezést: «Ábrándozás az élet megrontója; mely kancsalul, festett egékbe néz» s végeredményül egy bájos ifjú párnak, a fes-tett egék felé törés sebzettjeinek ajkáról hozza ki azt az életigazságot, hogy «Miert a messze elkalandozás — holott a boldogság nyo-munkba jár?»

Az előadás lekötő. A fiatal párt Dezső és Li-

Kohlmann Arthur: Falusi idyll.

geti Juliska adja. Dezsőben melegség, benső-ség érvényesül. Művészi finomság az, a mit őszhangzatosan tolmácsol a lénye. Ligeti Ju-liska ebben a költői illattal tele szerelmi Ody-sseának jól végre vívó küzdelmeiben pompás párja neki. Az apák jellegzetes képviselői Gál és Gabányi. Hűb személyesítőkre alig akadhat a költő. Egészséges humor rejlik abban, hogy ő rajtuk is behizonyítja a sors, kicsoda rugója a kedélyhangulatoknak az érintkezés akadály. Míg állott kerleik fala, szívélyesség járt a nyo-mán; a mint lerombolták, meghozta a zsörtö-lődő visszavonást a közösség. Gabányi és Gál életből ellesett igaz vonásokkal adja vissza az apró nézeteltérésekből eredő s megérhetlenségre vívó egyenetlenkedést. A fiatal pár kigyógyítóját, az élettapasztalat lovagját a Nemzeti Színház új tagja, Pethes adta. Értékes szerep. A költő a levegőben előszeretettel koválygó tapasztalat-lansággal szemben oda állítja a kalandos élet gyakorlati emberét. Az idealizmus túlkalando-zásával szemben a rideg valót. Ezt a typut képviseli Pethes. Rám az ő játéka nem tett egészen összhangzó hatást. A darab első részé-ben, mint a megrendelt lányszöktetés üzleti rendezője, teljesen bele illett a keretbe, de a

végfelvonás gyógyítási munkájában hiányzott a guñynak az a finomsággal és éles czynizmus-sal vegyes árnyalata, a melynek a szöveg szu-rint érvényesülni kellene. A művészek szorgos beosztással számolnia kell a hangja terjedel-mével s mindenek fölött erősen lemersékelni a fölösleges test- és kézmozdulatot.

Telekes Béla fordítása gyönyörűséget adó, élvezetes olvasmány. Szűry Dénes.

A TUDOMÁNYOS LÉGHAJÓZÁSRÓL.

Tudományos nézeteink a levegő fölél egész legújabb időkig olyanok voltak, mint a mily-nek lennének valami gondolkodni tudó lénynek a nézetei z oceán fölél, ha mindig csak annak mélységes fenekén tartózkodnék s fel a ma-gasba nem szállhatna. Csak a léghajózás na-gyobb arányú kifejlődése óta tudjuk már, hogy a Föld felszínén végbe menő tünemények csak jelentéktelen nyilvánulásai azoknak a mozgalmaknak, a melyeknek igazi színtere a levegő magasabb rétegeiben van, noha az is bizonyos, hogy minden légköri változás a Nap sugaraitól származik ugyan, de a Föld felszínének közve-títésével történik.

Ma már egész rendszeresen folyik a tudomá-nyos léghajózás. Minden művelt államban lég-hajók szállnak fel a nagyobb művelődési közép-pontokból, minden hónap első esütőrtökén. Az észlelések eredményeit azután összevetik, a melyekből meglepő tények derülnek ki a tuda-mány számára.

Azok a léghajók, a melyekkel együtt észlelő is száll fel, nem emelkedhetnek nagy ma-gasságra, legfeljebb 8—10 kilométerre, mert ott már oly ritka a levegő, hogy a rendes léleg-zéssel az észlelő nem képes elég oxigént jut-tatni tüdejének az élet fenntartására. Ennél a 10 kilométernél nagyobb magasságokra még nem igen emelkedtek fel észlelők, legalább nem úgy, hogy öntudatuknál maradtak volna. Kitalálták azonban a módját annak is, hogy miké-pen lehet még ennél is tetemesen nagyobb magasságokból hírt hozni a levegő állapotáról. Erre a célra olyan kis léghajókat bocsátanak fel, a melyeken nincs észlelő, hanem csak gé-pek, a melyek maguktól jegyzik fel a szükséges méreteket. Van rajta termograf, azaz olyan műszer, a mely feljegyzi a levegő hőmérsékle-tét, aztán barograf, a mely a levegő nyomását írja s ez annál is inkább fontos, mert ebből lehet kiszámítani, hogy milyen magasra jutott a léghajó.

Mindenesetre jobb azonban, ha a léghajóval észlelő is száll fel. Azok az igen nagy magas-ságok, úgy látszik, nem is olyan érdekesek, mint az a néhány ezer méter, a hová észlelő minden nagyobb veszély és megpróbáltatás nélkül emel-

Bauer V. Fülöp: Téli tájkép.

A PHOTO-CLUB NEMZETKÖZI KIÁLLÍTÁSÁBÓL.

